

Mei

maand van de Bij

RANDVERSCHIJNSELEN

Jaargang 26 - nummer 5 - 7 mei 2026

Correspondentieadres:

Aalkaar 10

3192 SB Hoogvliet

E-mailadres

Redactie

Tekstverwerking/Vormgeving

E-mail

hrm.secretariaat.2025@gmail.com

Ger Buitink en Roel Korpershoek

Ger Buitink

redactie.hrm@gmail.com

Bestuur Randstedelijk Mannenkoor

Voorzitter

Ger Beikes

06-11300722

voorzitter.hrm@gmail.com

Penningmeester

Wim Jansen

06-19603222

wimctjansen@msn.com

Secretaris

Robert Wilschut

06-40175621

hrm.secretariaat.2025@gmail.com

Comm. Activiteiten

Koos Bouter

0181-479990

j.bouter@kpnmail.nl

Comm. PR

Kees Wagener

06-25035188

c.j.wagener@zonnet.nl

2^e Penningmeester

vacant

Notulist

vacant

Muziekcommissie

Arjan Breukhoven (adviseur)
010-4211882
info@arjanbreukhoven.nl

Robert Wilschut
06-40175621
rjwilschut@gmail.com

Arie van Sintmaartensdijk
0181-626184
jacomijntje46@gmail.com

Leo Molendijk
06-29434849
l.molendijk@kpnmail.nl

Jan Hofman
0181-641469
jan.hofman@gmail.com

Ger Beikes
06-11300722
gerbeikes.hrm@gmail.com

Koormeester

1^e Koormeester
Leo van Kooij
0181-213952
l.van.kooij@outlook.com

2^e Koormeester
Jeroen de Jong
06-53151588
jongmack@xs4all.nl

3^e Koormeester
vacant

Gastheren

1^e Tenoren
Leo Molendijk
06-29434849
l.molendijk@kpnmail.nl

2^e Tenoren
Cees Neuteboom
0181-620080
cetruneuteboom@outlook.com

Baritons
Hans Vos
06-12891423
jm.vos50@gmail.com

Bassen
Jeroen de Jong
06-53151588
jongmack@xs4all.nl

vervanger
vacant

vervanger
vacant

vervanger
Ger Beikes
06-11300722
gerbeikes.hrm@gmail.com

vervanger
Peter Hoevenaars
06-46573793
pjhoevenaars@outlook.com

Diversen

Erelid: Ton Kooren†, Ger Beikes, Koos Bouter en Cees Brobbel

Repetities: Iedere donderdag om 19.30 uur in De Verbinding, Eikenlaan 2, 3203 BK Spijkenisse, 0181-610362

Contributie: € 23,00 per maand; over te maken per eerste van de maand op RABO bank nr.:
IBAN NL24 RABO 3160 3246 13 van Het Randstedelijk Mannenkoor te Spijkenisse.

Donateur worden? : Voor slechts € 50,00 per jaar kunt u het koor steunen. In ruil voor die steun krijgt u gratis 1x toegangskaart voor eigen concert naar keuze en 6 x per jaar het clubblad Randverschijnselen. Betaling zie contributie.

Kledingbeheer: Izak de Bree, Essenlaan 42 3247 GGDDirksland, 06-44030171 e-mail: ibree@upcmail.nl

Kleding: **Formeel 1:** rood jasje, gilet, zwart overhemd, rode vlinderstrik (nieuw), rode pochet (nieuw), zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Formeel 2: zwart smokingjasje,ivoorkleurig overhemd, zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Formeel 3: crèmekleurig smokingjasje, ivoorkleurig overhemd, zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Diversen : bij formeel 2 en 3 kunnen we gebruik maken van rode vlinderstrik/rode pochet (nieuw) of gestreepte vlinderstrik/pochet.

Website: www.randstedelijkmannenkoor.nl
E-mail: info@randstedelijkmannenkoor.nl

inhoudsopgave

10

18

blz. 2-3

blz. 4

blz. 5

blz. 6-7

blz. 8

blz. 10-14

blz. 16-17

blz. 18-23

blz. 24-33

blz. 35-38

Colofon

Inhoudsopgave

Van de voorzitter

Van de redactie

Wie is er jarig

Ramp met s.s. Slamet

Na een half jaar radio maken

Het wonderlijke ontstaan van Händels Halleluja

Rotterdam in oorlog

Mei concert Bij concert

van de voorzitter

Het nieuwe bestuur is van start gegaan. Met veel enthousiasme zijn we aan ons overleg begonnen. Nogmaals wil ik de mannen, die de afgelopen 2 jaar hun best hebben gedaan voor ons koor, bedanken voor hun inzet. Onder moeilijke omstandigheden hebben zij hun uiterste best gedaan. Natuurlijk stond de traditionele organisatie van het Herdenkings-Bevrijdingsconcert op 4 mei als eerste op de lijst. Inmiddels is dat concert weer voorbij, even indrukwekkend als de jaren hiervoor.

Over inzet gesproken: een bestuur kan altijd hulp gebruiken van de leden. Zo meldde Hans van Son zich om de muziek te gaan beheren. Met onze dank aan Bert van der Lelie, die het tot dan keurig heeft verzorgd. Er was een nieuwe gastheer nodig voor de baritons. Daar wierp Hans Vos zich op als nieuwe gastheer (per 7 mei). Met onze dank aan Jan Modderman, die behalve gastheer ook de man van de presentielijsten was en notulist bij de bestuursvergaderingen. Jan verhuist naar Middelburg. We wensen hem en zijn dierbaren nog vele gelukkige en vooral gezonde jaren toe. We zullen zijn vrolijkheid missen.

Zo koersen we aan op het einde van ons seizoen, met een slotavond op donderdag 2 juli in De Verbinding. Maar intussen kijken we ook vooruit, zowel in dit jaar als in 2027. Optreden in een Netflixfilm (opname 13 mei) gaat voor ons niet door, vanwege te weinig animo. Wel gaan we op uitnodiging van het Leger des Heils optreden in De Verbinding op zaterdag 24 oktober 2026. Van het Leger des Heils is er een brassband aanwezig.

De zomermaanden zullen door veel zangers – en onze dirigent – gebruikt worden om er op uit te trekken. Sommigen zullen een reisje gaan maken, of gaan kamperen. Zelf ben ik een aantal weken onderweg in Nederland (West-Brabant, Achterhoek, Drenthe en Groningen). Maar ik volg uiteraard het wel en wee van ons koor. De jarigen in deze periode alvast gefeliciteerd; de zieken wens ik sterkte en beterschap. Ik wens iedereen vele, zonnige dagen. Blijf gezond en blijf lekker zingen.

Ger Beikes.

Op donderdag 26 maart 2026 vond de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van Het Randstedelijk Mannenkoor plaats in de wijkgemeente De Verbinding. In de hectiek van de voorbereiding was de presentielijst niet aanwezig maar daar werd toch snel een oplossing voor gevonden. De vergadering kon dus op tijd beginnen.

Na de gebruikelijke agendapunten, waaronder het jaarverslag, de financiële verantwoording en de plannen voor het komende seizoen, was er speciale aandacht voor enkele bijzondere gebeurtenissen.

Voordat de aftredende voorzitter Martin Ariaans de voorzittershamer zou overdragen aan de nieuwe voorzitter Ger Beikes werden nog andere bestuursleden beloofd en/of bedankt voor hun bijdrage aan het bestuurswerk van de afgelopen jaren. Kees Wagener kreeg een HRM speldje voor zijn vele pr-activiteiten, Cees Brobbel kreeg een oorkonde en een fles als blijk van waardering voor zijn jarenlange belangeloze inzet en de invulling van het Penningmeesterschap van ons mannenkoor, werd Hans van Son bedankt met een fles voor zijn bestuursfunctie als penningmeester.

en als afsluiting van deze algemene ledenvergadering werd door Kees Wagener het 25 jarig jubileumboek aan Martin Ariaans overhandigd en als dank voor zijn voorzitterschap werd door secretaris Robert Wilschut nog een fles overhandigd.

Het werd de hoogste tijd om nog een paar liederen te gaan zingen met achter de piano niet Arjan maar Robert.

Wat is er nog meer te lezen in deze uitgave? Genoeg afwisseling deze keer. Paul Slikkerveen heeft over de zeevarende slachtoffers van WO2 een indrukwekkend stuk geschreven en ook Cor Kreft heeft zijn bijdrage geleverd over de Rotterdam in oorlog. Als redactie zijn wij zeer verheugd dat Cor met zijn afwezigheid ons toch weer weet te verrassen met interessante kopij. En er is een leuk verhaal te lezen over het ontstaan van Händel's Halleluja.

Voor de laatste editie van dit seizoen kunnen we nog kopij gebruiken dus mannen laat ons niet in ons hemdje staan.

Heel veel leesplezier.

Het volgende nummer verschijnt op 25 juni 2026
Inleveren kopij uiterlijk 15 juni 2025
Insturen naar: redactie.hrm@gmail.com

op

18 mei
25 mei
30 mei

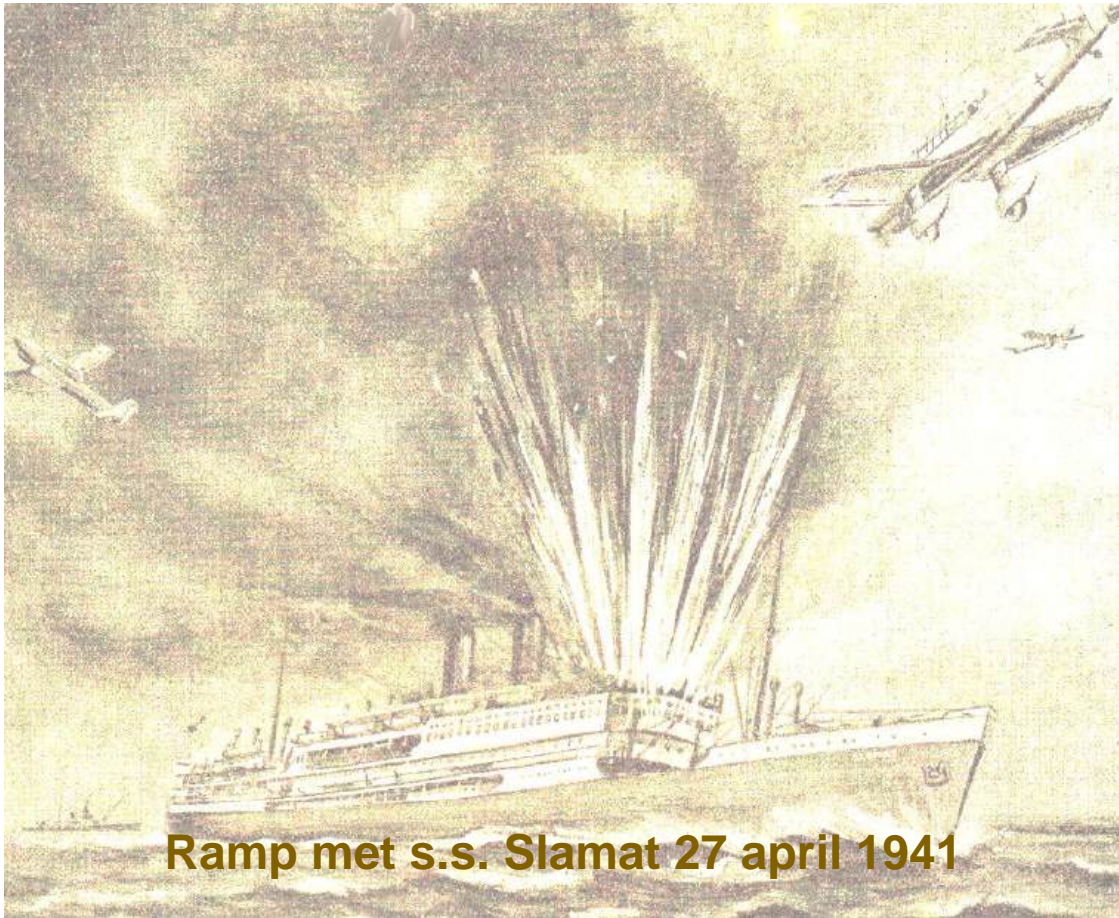
wordt:

Jan Heutink
Gerrit Ponstein
Arie van Sintmaartensdijk

stem:

2e tenor
1e tenor
bariton

Allemaal van harte gefeliciteerd en een fijne verjaardag toegewenst.

Ramp met s.s. Slamet 27 april 1941

Inleiding:

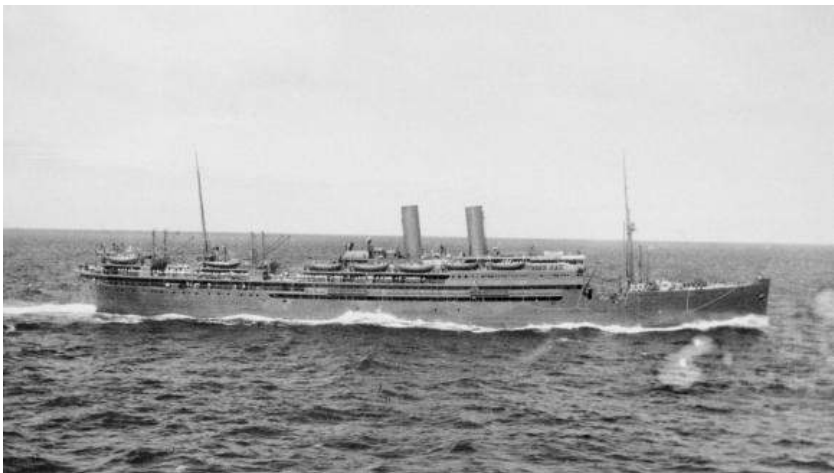
Als U dit leest hebben we net de dodenherdenking en ons bevrijdingsconcert alweer achter de rug, altijd weer een bijzondere beleving. Ikzelf ga elk jaar naar "de Boeg" in Rotterdam waar op 4 mei de omgekomen koopvaardijbemanningen tijdens de tweede wereldoorlog herdacht worden. In mijn idee een wat onderbelichte groep mensen die in de 2^e wereldoorlog omkwamen.

Op 6 juni 1940 werd door de Nederlandse regering de vaarplicht afgeroepen. Dit hield in dat alle Nederlandse schepen die op dat moment buitengaats waren en hun bemanningsleden gemilitariseerd werden. De vaarplicht werd pas begin 1946 opgeheven. Voor de betrokken zeelieden, maar ook voor het thuisfront een zeer onzekere tijd. Ruim 400 schepen werden door de vijand tot zinken gebracht waarbij ruim 3500 zeelieden om het leven kwamen.

Ondergang van het s.s. Slammat

Een van die schepen was het s.s SLAMAT, een schip van de Rotterdamsche Lloyd. Zij was een passagiersschip, gebouwd in 1923 bij de Scheldewerf in Vlissingen en werd door de Lloyd ingezet als mailschip in de vaste lijndienst tussen Europa en Nederlands-Indië.

Begin 1940 voer de Slammat in vreedetijd uit naar Jakarta. Toen het schip klaar was om de retourreis te aanvaarden brak voor Nederland de 2^e wereldoorlog uit en was het onmogelijk om de terugreis te aanvaarden. Kort erna werd zij ter beschikking gesteld aan de geallieerden. De

Slamat werd in Australië omgebouwd tot troepentransportschip, waarna zij opdracht kreeg om naar Alexandrië te varen.

Daar werd de Slammat ingedeeld in een konvooi van koopvaardijsschepen die de geallieerde troepen moest evacueren van de Griekse Peloponnesos.

De geallieerde troepen aldaar (ruim 90.000 man) waren in een hopeloze strijd gewikkeld met de Duitsers en moesten zich hals over kop terugtrekken. Zij hadden geen verweer tegen de overmacht van de Duits luchtmacht die hen constant vanuit de lucht bestookten.

Onderweg naar Griekenland werd de Slammat ter hoogte van Kreta door de Duitse luchtmacht al bestookt. Een voltreffer veroorzaakte brand die door de bemanning geblust kon worden.

Aangekomen in de baai van Nauplia in de avond van 26 april 1941 ging de Slammat ten anker om geallieerden aan boord te nemen. Dit moest zo snel mogelijk gebeuren, want kapitein Tjeerd Luidinga had strikte orders om op een afgesproken tijdstip het toneel te verlaten. Men wilde bij daglicht zo ver mogelijk uit de kust verwijderd zijn. Echter verliep het proces door omstandigheden vertraging op. Toen het tijdstip van vertrek was aangebroken stonden er nog vele geallieerden op de kade te wachten.

Kapitein Luidinga kon het niet over zijn hart verkrijgen om deze mensen achter te laten. Pas om 4.15 uur werd er anker op gegaan met aan boord 222 bemanningsleden en 508 geallieerde soldaten.

Op volle kracht voer het konvooi richting Alexandrië. Helaas verschenen even na het aanbreken van het daglicht 9 Duitse Stuka's die op de Slammat al direct een voltreffer plaatsten tussen de brug en de eerste schoorsteen. Er brak een felle brand uit die heroïsch bestreden werd door de bemanning. Maar omdat de Stuka's bleven aanvallen en de brandleidingen zwaar beschadigd raakten kreeg men de brand niet meer onder controle.

Op een gegeven moment was de situatie zodanig verslechterd dat het sein "schip verlaten" moest worden gegeven. Velen sprongen in doodsnoed over boord, anderen konden zich in de niet beschadigde reddingboten "veiligstellen".

Helaas werden door de Duitsers ook deze drenkelingen nog aangevallen, hetgeen een oorlogsmisdaad was!

Het konvooi werd begeleid door twee Britse destroyers, de Diamond en de Wryneck. Deze laatste ging nog langs de brandende Slammat om de laatste overlevenden van boord te nemen. Daarna gaf zij de Slammat

het genadeschot en verdween het eens zo trotse schip naar een diepte van 500 meter.

De Britse destroyers namen zoveel mogelijk drenkelingen aan boord en voeren volle kracht richting Kreta.

Ook zij ontkwamen echter niet aan de aanvallen van de Duitsers en beiden werden tot zinken gebracht.

In totaal lieten 983 mensen, bemanningsleden en geallieerden, het leven.

Slechts enkelen overleefden deze verschrikkelijke ramp.

	Crew / Soldaten	Slacht-offers	Overlevenden
ss Slamet	222	211	11
HMS Diamond	186	166	20
HMS Wryneck	133	106	27
Soldaten	508	500	8
TOTAAL	1049	983	66

Op 27 april 2011, precies 70 jaar later, heb ik deze scheepsramp als medeorganisator in de Laurenskerk te Rotterdam herdacht. Vele familieleden uit vooral Engeland, Australië en Nieuw-Zeeland waren overgekomen, en ook een deel van de bemanning van de hedendaagse Britse destroyer Diamond.

Muzikaal werd de herdenking begeleid door organist Wouter Bosschaart, een doedelzakspeler (die o.a. het bekende Amazing Grace ten gehore bracht) en het Shantykoor Die Maeze Sanghers die op de melodie van Rolling Home de Slamatsong, geschreven door een van de leden van het koor, uitvoerden.

THE SLAMAT SONG

Written by Rob Schellinger and Deborah Pettengell (to the music of "Rolling home")

Couplet - 1   Choir / Koor

When the Slamats left the harbour
Nineteen hundred thirty nine
she was bound for the Dutch Indies
on her Holland – Far East line.
But the war took her to Sydney.
Changed to trooper ship was she.
Destined for the countless perils
of the Mediterranean Sea.

Chorus / Refrein

Sing our song, Slamats song.
Hear our voices loud and clear.
We'll remember all those seamen,
unaware their end was near.

Couplet - 2   Choir / Koor

War in Greece was raging fiercely
German forces very strong.
And though Greeks were fighting bravely
could resist for not too long.
Allied troops came to the rescue,
tried to help that Hellas land.
Lack of air force to support them,
were defeated in the end.

Chorus / Refrein

Sing our song, Slamats song.
Hear our voices loud and clear.
We'll remember all those seamen,
unaware their end was near.

Couplet - 3   Choir / Koor

On the shore the troops were waiting,
As in France a year before.
As they went aboard the Slamats,
Safety they were hoping for.
Break of dawn she hauled her anchor.
Steamed full speed to open sea,
Soldiers peered across the water
Would the German planes let be?

Chorus / Refrein

Sing our song, Slamats song.
Hear our voices loud and clear.
We'll remember all those seamen,
unaware their end was near.

Paul Slikkerveer.

Couplet - 4   Choir / Koor

But alas the Stukas found her,
Slamats sank off Suda Bay.
Bullets struck the loaded lifeboats.
Many killed in ruthless way.
Two ships from the Navy Royal
The brave Di'mond and Wryneck.
Rescued many from the turmoil
But again the planes came back.

Chorus / Refrein

Sing our song, Slamats song.
Hear our voices loud and clear.
We'll remember all those seamen,
unaware their end was near.

Couplet - 5   Choir / Koor

Silently upon a sunbeam,
struck the three ships fatally.
And they sank in Hades' waters.
Greatest loss in history.
Commonwealth, your sons and
daughters,
Allied forces one and all.
Gave their utmost for our freedom.
Lost their lives but won the war.

Chorus / Refrein

Sing our song, Slamats song.
Hear our voices loud and clear.
We'll remember all those seamen,
unaware their end was near.

Shanty choir "Die Maeze Sanghers"

“Na een half jaar radio maken”

Vrijdagavond 3 oktober was mijn debuut met een eigen radioprogramma. Het programma “OrgelLink”, dat wordt uitgezonden via de Reformatoren Omroep, is een programma wat nu twee keer per maand wordt uitgezonden op Radio 1 om 19.30 uur. De eerste maanden iedere week, maar in goed overleg nu op de eerste en derde vrijdag van de maand. Natuurlijk klinkt tijdens het programma orgelmuziek, vertel ik ook leuke wetenswaardigheden, de verhalen achter de muziek, maar een vast onderdeel van het programma is het gesprek met mijn avondgast.

Ieder programma mag ik een gast welkom heten die een persoonlijk verhaal vertelt over een muziekstuk waar orgel bij betrokken is. Echt prachtige en soms ook emotionele verhalen komen voorbij, maar ook fascinerende verhalen. Ook mijn gasten zijn zeer divers, van wereldberoemde musici, jonge talentvolle musici, nestors in de orgelwereld, tot predikanten die een voorliefde voor orgel hebben. Zo vertelde een avondgast dat hij een orgelwerk had gecomponeerd voor zijn kind dat tijdens de zwangerschap was overleden en daar veel troost uit haalde, of een gast die een improvisatie had opgenomen voor zijn stervende vader en het op zijn sterfbed ook heeft laten horen met voor hem een troostvolle wending. Emotionele verhalen, maar ook iemand die vertelde over een eigen compositie, eigenlijk een mooie klankschildering, over een klooster in Zwitserland, hoog op de berg gelegen, waar het oudste orgel ter wereld staat. Zo had ik in maart te gast de wereldberoemde musicus Ton Koopman die vertelde over zijn eindeloze fascinatie voor Johann Sebastian Bach en over zijn geheel eigen manier van interpreteren van de barokmuziek. Echt supergaaf om die gesprekken te hebben. Gasten uit binnen- en buitenland. Echt leuk om te maken, al komt dit wel naast mijn toch al drukke werk in de muziekwereld, maar ik beleef er veel plezier van en ik begrijp dat de luistercijfers erg goed zijn, dus wat wil je nog meer?

En na deze gesprekken klinkt dan natuurlijk het muziekstuk waar de verhalen over gaan.

De Reformatorische Omroep heeft zijn studio's in Nijkerk, maar ik heb de mogelijkheid om mijn programma vanuit huis op te nemen. Van A tot Z doe ik zelf. Door de jaren heen ben ik handig geworden met het monteren van audio. Bij de vele CD's die ik in mijn leven heb mogen maken was ik bij de montage vaak aanwezig, dus heb de kunst van het audio monteren kunnen afkijken. Mijn gasten mag ik ook zelf uitkiezen en de onderwerpen ook, en natuurlijk ook de muziekkeuze, al laat ik mijn gast wel enkele verzoeknummers noemen zodat er ook een bepaalde lijn in het programma zin.

Zoals ik zelf heb kunnen ervaren, tijdens interviews bij onder andere de Evangelische Omroep, worden eigenlijk alle teksten van de presentatoren door de producent of de redactie uitgeschreven. Dat doe ik dus ook, naar goed voorbeeld. Kijk ook maar naar de televisie: hoeveel tekst wordt er niet afgelezen van de autocue. Teksten eerst uitschrijven en dan pas inspreken. Je denkt dan nog beter na over wat je te zeggen hebt en het voordeel is dat je daardoor een fact-check doet, al moet het wel zo klinken als dat je het gewoon uitspreekt. Het moet niet klinken als dat je het voorleest.

Ik weet natuurlijk niet of onder mijn koorleden ook veel luisteraars of orgelliefhebbers te vinden zijn, maar ik nodig jullie uit om ook eens een aflevering te beluisteren. Alle afleveringen zijn te beluisteren via de website van de RO of via hun app, maar vanaf het begin mag ik alle afleveringen als een podcast via mijn eigen website plaatsen. Dus ga naar <https://www.arjanbreukhoven.nl/podcasts> en beluister eens een programma van "OrgelLink".

Het Wonderlijke Ontstaan van Händels Halleluja

Het was een gure ochtend in Londen, ergens rond 1741, toen Georg Friedrich Handel wakker werd met een probleem. Niet zomaar een probleem, maar een probleem van symfonische proporties. Zijn pruik zat scheef, zijn kat zat op zijn klavecimbel, en er lag een brief op zijn ontbijtbord waarin stond:

“Geachte heer Händel,
Wij hebben dringend behoefte aan iets groots.
Iets indrukwekkends.
Iets waarbij mensen spontaan gaan staan.
Met vriendelijke groet,

Een bezorgde organisator”

Händel zuchtte diep.

Dit was al de derde keer die week dat iemand hem vroeg om “iets groots”. De eerste had gevraagd om een opera met twintig trompetten, drie kanonnen en een zingende papegaai. De tweede had gevraagd om een stuk dat precies even lang duurde als een koninklijk middagdutje.

Maar deze brief... deze brief had potentie.

Hij nam een slok koffie, die hij per ongeluk over zijn bladmuziek morste, wat later door musicologen werd omschreven als “een vroege vorm van artistieke inspiratie”.

“Hmm,” bromde Händel. “Iets groots...”
Op dat moment stormde zijn bediende, de altijd nerveuze Thomas, de kamer binnen.

“Meneer Händel! Er staat een man voor de deur! Hij zegt dat hij een opdracht heeft! En hij draagt een hoed die... die... die groter is dan de piano!”

“Laat hem binnen,” zei Händel.

De deur zwaaide open en daar stond een man met een hoed die inderdaad indrukwekkend was. Hij was rond, glanzend, en leek een eigen persoonlijkheid te hebben.

“Mijn naam is Charles Jennings,” zei de man plechtig.

“Bedoelt u Charles Jennens?” vroeg Händel.

“Ja, maar ik vond Jennings wat indrukwekkender klinken.”

Hij overhandigde een stapel papier.

“Hier. Een tekst. Ik wil dat u hier muziek bij schrijft.”

Händel bladerde erdoorheen.

Bijbelteksten. Veel Bijbelteksten. Heel veel Bijbelteksten.

“Dat is nogal... uitgebreid,” zei Händel voorzichtig.

Jennens knikte trots. “Ik dacht: als we dan iets doen, laten we het dan meteen groots doen.”

Händel keek naar de stapel.

De stapel keek terug.

“Hoe lang moet dit worden?” vroeg Händel.

Jennens dacht even na.

“Ja.”

Händel ging aan het werk.

De eerste dag schreef hij niets.

De tweede dag schreef hij drie noten, maar die bleken later de deurbel te zijn.

De derde dag ging hij wandelen, wat resulteerde in een melodie die verdacht veel leek op een marktkoopman die “verse haring” riep.

Hij raakte lichtelijk in paniek.

“Thomas!” riep hij.

Thomas verscheen onmiddellijk, struikelend over een cello.

“Ik heb inspiratie nodig,” zei Händel.

Thomas dacht even na.
"Zal ik de kat laten zingen?"
"Doe maar niet."

Toen gebeurde het.

Volgens de legende zat Händel dagenlang opgesloten in zijn kamer.
In werkelijkheid zat hij daar omdat de deur per ongeluk vastzat en
Thomas de sleutel kwijt was.
Na twee dagen zonder frisse lucht, begon Händel noten te zien.
Overall.
De suikerpot klonk in F majeur.
De theelepels zong in mineur.
De kat begon ritmisch te spinnen.

"JA!" riep Händel plotseling.

Hij sprong op en begon te schrijven. Razendsnel. Alsof hij
achtervolgd werd door een koor.
Thomas hoorde het en keek door het sleutelgat.
Händel schreef.
En schreef.
En schreef.
Zijn pruik verschoof.
Zijn koffie werd koud.
Zijn kat keek bezorgd.

Na drie dagen gooide Händel de deur open. "Ik
heb het!" riep hij.
Thomas keek naar het stapel papier.
"Is dat... alles?"
"Ja."

"Dat is nogal veel."

"Het moest groots."

En toen kwam het moment.
Händel las de woorden:

“Halleluja.”

Hij keek naar het plafond.
Hij keek naar de kat.
Hij keek naar zijn koffie.
Toen sloeg hij een akkoord aan.
En nog een.
En nog een.
Plotseling begon hij te zingen.

“HAAAAAALLELUJAAAAAA!”

De kat sprong van schrik drie meter omhoog.
Thomas liet een trompet vallen.
De burens klopten op de muur.
Maar Händel ging door.
Hij schreef de beroemde noten.
Hij maakte het groot.
Hij maakte het luid.
En toen hij klaar was, zakte hij achterover.

“Ik geloof,” zei hij zacht, “dat dit mensen laat opstaan.”
Het koor arriveerde de volgende dag.
Het waren twintig mannen, drie vrouwen en één tenor die altijd te vroeg begon.
Händel sloeg af.
Het klonk... indrukwekkend.

Maar halverwege begon de tenor te snel.
De bassen kwamen te laat.
De alt zong per ongeluk een kerstlied.
Händel zuchtte.
“Nog een keer.”
Na tien pogingen begon het te werken.

Toen zongen ze het Halleluja.
De kamer trilde.
De ramen rinkelden.
Thomas liet opnieuw een trompet vallen.
En toen gebeurde iets bijzonders.
Iedereen stond op.
“Waarom staan we?” vroeg iemand.
“Geen idee,” zei een ander.
Maar niemand ging zitten.

De première vond plaats in Dublin. Waarom Dublin?
Omdat iemand had gezegd dat daar goede thee was en Händel
dat overtuigend vond.
De zaal zat vol.
Händel gaf het teken.
De muziek begon.
En toen kwam het moment.

“Halleluja!”

De koning — of iemand die sterk op een koning leek — sprong
overeind.
Iedereen volgde.
Stoelen schoven.
Mensen keken verbaasd.
Maar niemand ging zitten.
En zo werd een traditie geboren.

Na afloop kwam Jennens naar Händel toe.
“Uitstekend!” zei hij.
“Dank u,” zei Händel.
“Alleen één vraag...”
“Ja?”
“Denkt u dat het nog groter kan?”
Händel dacht even na.
Toen glimlachte hij.
“Volgende keer,” zei hij, “voegen we kanonnen toe.”

Thomas liet voor de derde keer een trompet vallen.

En ergens, heel zacht, begon de kat weer te spinnen in F majeur.

En zo ontstond, volgens deze volstrekt betrouwbare en historisch uiterst dubieuze versie, het beroemde Halleluja van Händel — dankzij een grote hoed, een vastzittende deur, een nerveuze bediende en een kat met gevoel voor ritme.

Halleluja.

Burt Ginkie

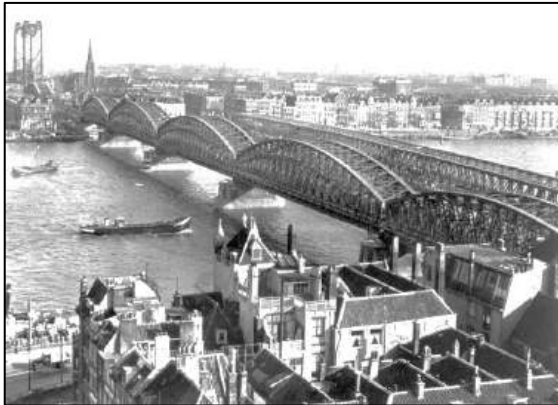

Rotterdam in oorlog.

Bij het verschijnen van deze editie van de Randverschijnselen, heeft Het Randstedelijk Mannenkoor haar jaarlijkse Herdenking/Bevrijdingsconcert in de Sint Catharijnekerk in Brielle op 4 mei al heeft uitgevoerd. Niet meer dan een week later staan we stil bij het feit, dat op 10 mei 1940 het Duitse leger ons land binnenviel en de Tweede Wereldoorlog begonnen was, en over de strijd rondom de Maasbruggen in Rotterdam gaat dit artikel.

De strijd om de Maasbruggen in Rotterdam

Op 10 mei 1940, net voor zonsopkomst valt het Duitse leger Nederland binnen. Vliegveld Waalhaven wordt gebombardeerd en parachutisten worden in de omgeving gedropt. Watervliegtuigjes landen op de Maas en de Duitsers veroveren het Noordereiland. De strijd om de Maasbruggen is begonnen.

De strijd om de Maasbruggen in Rotterdam begon in de vroege ochtenduren van 10 mei 1940 en eindigde op 14 mei met de overgave van de stad na het bombardement. Het bezit van deze bruggen was van cruciale betekenis voor de Duitse aanval op Nederland. Tezamen met de bruggen bij Moerdijk en in Dordrecht vormden de Maasbruggen een corridor waardoor de Duitse hoofdmacht, met de 9e Pantserdivisie als kern, het hart van de Vesting Holland zou kunnen binnendringen en zo de strijd definitief in Duits voordeel zou kunnen beslissen. Het veiligstellen

van deze corridor was - naast de aanval op Den Haag - opgedragen aan het Luftlandekorps onder bevel van Generalleutnant Student.

Dit legerkorps bestond geheel uit luchtlandingstroepen, inclusief parachutisten, en had de beschikking over de nodige luchttransportcapaciteit en escorterende gevechtsvliegtuigen. De Duitse luchtlandingstroepen die bij de strijd om de Maasbruggen werden ingezet stonden ter plaatse onder bevel van *Oberstleutnant* (luitenant-kolonel) Von Choltitz.

10 mei: verrassingsaanval, tegenmaatregelen

In de vroege ochtenduren van de 10e mei landden aan weerszijden van de Maasbruggen twaalf watervliegtuigen. Hieruit kwamen ongeveer 120 Duitse soldaten, die zich in rubberbootjes begaven naar strategische punten op en nabij de Maasbruggen. Korte tijd later kregen zij versterking van een peloton van enige tientallen parachutisten die bij het Feijenoordstadion waren neergekomen. Op de noordelijke oever vormden de Duitsers een bruggenhoofd, dat geleidelijk werd uitgebreid tot enige honderden meters vanaf het noordelijke landhoofd van de Willemsbrug (de verkeersbrug over de Nieuwe Maas). Weer later bereikten luchtlandingstroepen, die op het inmiddels door parachutisten veroverde Vliegveld Waalhaven aan de grond waren gezet, het Noordereiland. Hun opmars naar de bruggen had vertraging opgelopen door verdedigend optreden van Nederlandse troepen in Rotterdam-Zuid. Slechts weinigen wisten uiteindelijk door te dringen tot het noordelijke bruggenhoofd, want inmiddels waren de bruggen onder Nederlands vuur komen te liggen.

In Rotterdam waren ongeveer zeventuizend Nederlandse militairen gelegerd, maar het merendeel hiervan had verzorgende en logistieke taken of was nog in opleiding en had daarom nauwelijks, respectievelijk beperkte gevechtswaarde. Wat betreft de landmacht was slechts één infanteriebataljon, bestemd voor bewakingstaken, tot op zekere hoogte te beschouwen als bestaande uit geoefende combattanten. Daar kwam bij dat de militaire leiding ter plaatse in het geheel niet was voorbereid op een Duitse aanval in het hart van de stad.

De chaos werd nog vergroot door een onduidelijke bevelstructuur. Zo was in Rotterdam nogal wat marinepersoneel gelegerd, hoofdzakelijk bestaande uit ongeveer 450 mariniers (beroepsmilitairen, en gevechtstroepen bij uitstek), die echter voor het merendeel nog in opleiding waren, en ongeveer evenveel zeemiliciëns (dienstplichtig vlootpersoneel). Deze marinetropen stonden rechtstreeks onder de minister van Defensie. Hun commandant, kolonel Von Frijtag Drabbe, had opdracht naar bevind van zaken te handelen. Kolonel Scharroo, die het bevel voerde over de landmacht in de stad, had over deze 'maritieme middelen' formeel dus geen enkele zeggenschap. Ondanks dit alles kwamen al vrij spoedig Nederlandse tegenmaatregelen – soms met geïmproviseerde eenheden van gemêleerde samenstelling - van de grond.

Kolonel Scharroo

De Duitsers in het noordelijke bruggenhoofd werden al kort na hun aankomst door acties van Nederlandse verbanden teruggedrongen tot posities in de onmiddellijke omgeving van het gebouw van de Nationale Levensverzekeringbank, recht tegenover het noordelijke uiteinde van de Willemsbrug. Zij leden tijdens die eerste gevechten aanzienlijke verliezen. Hun situatie werd er niet beter op toen Nederlandse militairen van land- en zeemacht wisten door te dringen tot nabijgelegen panden met een goed

schootsveld: het Witte Huis en het Maashotel. Uit dat laatste gebouw werden de Nederlanders echter verdreven toen de Duitsers er vanaf het Noordereiland in slaagden het Maashotel in brand te schieten.

De Duitse posities op de Maasbruggen waren eerder op de dag ook onder kanon- en mitrailleurvuur komen te liggen van twee Nederlandse marineschepen (De *TM51* en de *Z5*). Het eerstgenoemde schip werd buiten gevecht gesteld door een Duitse luchtaanval en het andere trok zich later terug nadat het zijn munitie had verschoten. Om substantiëlere steun te kunnen geven wilde de marine nog een zwaardere eenheid in de strijd werpen, namelijk de torpedobootjager *Van Galen*. Dit schip had echter technische problemen met zijn luchtafweer en dat werd op de Nieuwe Waterweg, die nauwelijks manoeuvreerruimte bood, fataal. De *Van Galen* werd onderweg naar Rotterdam door Duitse Stuka's tot zinken gebracht.

Ondanks de Nederlandse tegenmaatregelen op de eerste oorlogsdag waren de bruggen nog volledig intact en de Duitsers niet uit het noordelijke bruggenhoofd verdreven, zij het dat zij wel geïsoleerd waren geraakt van hun strijdmakkers op het Noordereiland.

11 en 12 mei: toenemende nervositeit

Na de hectische eerste oorlogsdag stabiliseerde zich de militaire situatie in de Maasstad. Wel stuurde het Algemeen Hoofdkwartier, ter versterking van de verdediging, nog 3500 man infanterie naar Rotterdam. De Nederlandse troepen namen over een breed front op de noordelijke oever van de Nieuwe Maas verdedigende posities in om een eventuele Duitse oversteek van de rivier het hoofd te kunnen bieden.

In de stad heerste ondertussen een nerveuze stemming. De vrees voor acties van een vijfde colonne en valse geruchten over Duitse troepenbewegingen in het noordelijk deel van de stad, leidden tot nodeloze activiteit onder de verdedigers. Herhaaldelijk kwam het voor dat Nederlandse militairen elkaar onder vuur namen. De vijandelijkheden in de omgeving van het Duitse bruggenhoofd en langs de Nieuwe Maas gingen intussen door. Beide partijen bestookten elkaar met mortieren en artillerie. Nederlandse bommenwerpers die van Schiphol waren opgestegen vielen op 11 mei de Willemsbrug aan, maar hun bommen troffen geen doel. In plaats daarvan kregen enkele panden op

het Noordereiland voltreffers. De volgende dag waren Nederlandse bommenwerpers actief boven Rotterdam-Zuid en werd vliegveld Waalhaven gebombardeerd. Eveneens op de 12e mei voerden de Duitsers een aantal luchtbombardementen uit op specifieke doelen. Als gevolg hiervan ging onder andere de marinierskazerne in vlammen op. De mariniers wisten de kazerne zonder verliezen en met medeneming van uitrusting en munitie te ontruimen.

De burgerbevolking van het Noordereiland had het door de bommen en beschietingen zwaar te verduren. Woonhuizen werden getroffen en hier en daar brak brand uit. Op de westelijke punt van het eiland ging een groot aantal woonhuizen in vlammen op. Er ontstond voedselschaarste, en gebrek aan drinkwater door gesprongen leidingen. Verzoeken vanuit de burgerij om het Noordereiland te mogen verlaten en elders een veilig heenkomen te zoeken werden echter door de Duitse militaire leiding afgewezen. Alleen kinderen beneden de tien jaar en hun moeders mochten gaan. Dit komt erop neer dat de burgerbevolking op het Noordereiland door de Duitsers werd gebruikt als levend schild.

13 mei: tegenaanval mariniers

Op de avond van de 12e mei werd duidelijk dat de tanks van de 9e Pantserdivisie elk moment in Rotterdam zouden kunnen verschijnen. Hoe kon men beletten dat die tanks over de Willemsbrug verder zouden binnendringen in het hart van de Vesting Holland en zo de strijd definitief in Duits voordeel zouden beslissen? Besloten werd om in de vroege ochtend van de 13e mei een tegenaanval te ondernemen. Het infanteriebataljon dat hiervoor werd aangewezen arriveerde echter te laat in de Maasstad, zodat men opnieuw een beroep moest doen op de mariniers, die al vanaf de eerste oorlogsdag vrijwel onafgebroken in gevecht waren geweest. Doel van die tegenaanval was het bezetten van het Noordelijke landhoofd van de Maasbruggen, om die te kunnen opblazen voordat de Duitse hoofdmacht de aanval over de bruggen zou inzetten.

Nederlandse troepen die de tegenaanval zouden uitvoeren konden niet alleen onder vuur worden genomen vanaf het Noordereiland, maar ook vanuit het vijandelijke bruggenhoofd, met name door de ongeveer 50 Duitsers die zich hadden verschanst in en rond het gebouw van de Nationale

Levensverzekeringbank, recht tegenover de Willemsbrug.

Betrouwbare inlichtingen over de Duitse posities ontbraken echter.

Ook de coördinatie van de tegenaanval liet veel te wensen over, en de opdrachten die de betrokken commandanten kregen waren vaag.

De middelen om dit Duitse bruggenhoofd uit te schakelen, dan wel stormrijp te maken, waren wel degelijk beschikbaar. In en om Rotterdam stonden twaalf stukken 10,5 centimeter geschut van een afdeling veldartillerie opgesteld. Die kwam echter niet tijdig in actie, en slaagde er bovendien niet in om accuraat vuur uit te brengen. Voorts waren een compagnie mortieren en twee pantserwagens, elk voorzien van een 37 mm kanon, beschikbaar. Met soortgelijke middelen waren de Duitsers er op de eerste oorlogsdag in geslaagd de Nederlanders uit het Maashotel te verdrijven. De mortieren werden echter in het geheel niet ingezet omdat de betrokken commandant verklaarde dat zijn wapens op het gebouw van de Nationale Levensverzekeringbank onvoldoende uitwerking zouden hebben. Een van de pantserwagens bracht tijdens de aanvalsactie wel vuur uit op dat gebouw, maar werd al spoedig getroffen door Duits antitankgeschut en moest de strijd staken.

De Nederlandse tegenaanval, die het dus moest stellen zonder betrouwbare inlichtingen en zonder adequate vuursteun, werd uitgevoerd door een compagnie mariniers en een compagnie geformeerd uit personeel van het marinedepot in Kralingen, waar zowel mariniers als zeemiliciëns waren gelegerd. De eerstgenoemde compagnie zou vanuit oostelijke en de andere vanuit westelijke richting oprukken. Zij kwamen niet gelijktijdig in actie, maar na elkaar. Dit kwam de effectiviteit van de tegenaanval niet ten goede.

De compagnie mariniers kwam als eerste in actie. De andere compagnie liet op zich wachten, en men wilde gebruikmaken van de ochtendschemering. Een sectie van de compagnie mariniers slaagde erin via een omtrekkende beweging de Willemsbrug te bereiken en daar mitrailleurs in stelling te brengen, maar ontving vervolgens hevig vuur vanuit het gebouw van de Nationale Levensverzekeringbank, vanaf de spoorbrug en vanaf het Noordereiland. Er vielen doden en gewonden, waarna de sectie zich terugtrok. Enkele mariniers raakten geïsoleerd en vonden een schuilplaats onder het wegdek, bij een van de pijlers van de brug. Pas de volgende dag, na het bombardement, zouden zij

die schuilplaats verlaten om zich aan de Duitsers op het Noordereiland over te geven. Van hen zijn vele foto's bekend geworden omdat de Duitse propagandadienst (PK) bij hun overgave aanwezig was.

De opmars van de overige secties van de eerste compagnie liep vast door vijandelijk vuur. Inmiddels was ook de tweede compagnie op het gevechtsterrein gearriveerd. Deze rukte op tot dicht bij het gebouw van de Nationale Levensverzekeringbank, maar kwam onder hevig mitrailleur- en mortiervuur te liggen. Aanzienlijke verliezen waren hiervan het gevolg, waarna ook deze aanvallers zich terugtrokken.

Later is bekend geworden dat de Duitsers in het gebouw van de Nationale Levensverzekeringbank tijdens de Nederlandse tegenaanval op het punt hebben gestaan om zich over te geven. Het heeft dus weinig gescheeld, maar de tegenaanval was mislukt.

14 mei: bombardement, overgave

Hoewel de Nederlanders er niet in waren geslaagd om het Duitse bruggenhoofd aan de noordzijde van de Willemsbrug op te ruimen, was de Duitse legerleiding er niet gerust op dat de 9e Pantserdivisie nu ongehinderd zou kunnen uitbreken naar het noordelijke deel van de stad. Men vreesde hardnekkige tegenstand van Nederlandse kant, mede gebaseerd op de zware verliezen aan tanks die zij de dag voordien in en om Dordrecht hadden geleden. Verder wilde men de Duitse troepen die aan de mislukte aanval op Den Haag hadden deelgenomen, zo snel mogelijk uit hun benarde positie in vijandelijk gebied verlossen. Een en ander leidde ertoe dat lokaal werd besloten tot een tactisch luchtbombardement om de verdediging te verzwakken. De *Luftwaffe* werd echter door de tandem Göring / Kesselring anders geïnstrueerd. Zij diende een groot oppervlaktebombardement uit te voeren. Door dit bombardement ontstond brand, die zich door de straffe wind snel kon uitbreiden. Een groot aantal woningen ging in vlammen op. Een en ander had tot gevolg dat ook de burgerbevolking het slachtoffer werd van deze luchtaanval. Hierdoor kreeg het bombardement - bedoeld of onbedoeld, de meningen lopen uiteen - een meer strategisch karakter. Het psychologische effect was enorm en dat droeg niet alleen bij aan de snelle overgave van de stad, maar ook aan de algehele capitulatie van de Nederlandse strijdkrachten.

Sergeant-majoor Gerrit van Ommering.

De vlag

Witte lap, aan een stuk bezemsteel gespijkerd. Met bloedvlekken.

h 148 cm x b 68 cm

Deze vlag maakt sergeant-majoor Gerrit van Ommering van een beddenlaken en een bezemsteel op 14 mei 1940, de dag van het bombardement op Rotterdam. Zwaaiend met de vlag loopt hij tijdens de onderhandelingen over de capitulatie van de stad verschillende keren van het Nederlandse militaire hoofdkwartier naar dat van de Duitsers.

Beeldvorming.

De gevechtsacties van de mariniers in Rotterdam zijn later in de fantasie uitgegroeid tot gebeurtenissen van mythische proporties. Zo deden nog jaren na de oorlog verhalen de ronde als zouden mariniers met het mes tussen de tanden de Maas zijn overgezwommen om de Duitsers in *man-tegen-mangevechten* te lijf te gaan.

Verder zouden de mariniers in hun donkerblauwe uniformen, vanwege hun standvastig verzet tijdens de strijd om de Maasbruggen, door de Duitsers "Die schwarzen Teufel" (De Zwarte Duivels) zijn genoemd. Hiervoor bestaat echter geen bewijs.

Een en ander neemt niet weg dat hun inzet tijdens de strijd om de Maasbruggen in Rotterdam respect afdwingt. Dit komt formeel tot uitdrukking door de toekenning, in 1946, van de Militaire Willems-Orde aan het Korps Mariniers.

Wellicht ten overvloede moet worden opgemerkt dat ook andere Nederlandse militairen van zowel land- als zeemacht een belangrijk aandeel in de strijd te Rotterdam hebben geleverd.

Tot zover het verhaal over Rotterdam en zijn strijd om de Maasbruggen.

Cor Kreft

Bronvermelding : Wikipedia

Foto vlag : Platform WO2.

Mei concert

Bij concert

De maand mei had zich van zijn beste kant laten zien. De zon scheen alsof ze persoonlijk was ingehuurd door de evenementencommissie, de lucht was zachtblauw en de lindebomen rondom het openluchtpodium verspreidden een geur die zelfs de meest kritische bas tot een tevreden zucht bracht. Het mannenkoor “De Volhardende Tenoren” had zich maanden voorbereid op dit concert. Repetities waren trouw bezocht (op een enkele verkoudheid, een mysterieuze viswedstrijd en een verkeerd genoteerde trouwdag na), de partituren waren ingekleurd met potloodstrepen en hier en daar een koffievlek, en de dirigent, meneer Van Zangh, had minstens driemaal gedreigd met pensioen te gaan als de tenoren nog één keer te vroeg inzetten.

Het publiek zat er klaar voor. Stoeltjes knarsten, programmaboekjes ritselden, en ergens kraakte een plastic zakje met pepermuntjes alsof het een eigen percussiesectie wilde beginnen. De mannen stonden opgesteld in keurige rijen. Witte overhemden, zwarte broeken, sommigen zelfs met een strikje dat al vóór de eerste noot begon te knellen. Voor hen stond Van Zangh, zijn baton als een toverstokje in de lucht, klaar om magie te verrichten.

“Heren,” fluisterde hij plechtig, “onthoud: adem, luister, en vooral... géén paniek.”

Dat laatste bleek achteraf gezien een profetische toevoeging.

Het eerste stuk begon prachtig. De tenoren zweefden als zwaluwen door de melodie, de bassen bromden geruststellend als een oude koelkast die het nog nét doet, en de baritons vulden het geheel op als goed aangestamppte aardappelpuree. Het publiek glimlachte, knikte, en iemand pinkte zelfs een traantje weg bij een bijzonder gevoelige passage.

Toen gebeurde het.

Eerst was er slechts een zacht gezoem. Zo'n geluid dat je normaal negeert, zoals een verre grasmaaier of een buurman met een nieuwe hobby op de blokfluit. Maar dit gezoem groeide. Het werd voller, nadrukkelijker, alsof er een klein orkest van vliegende instrumenten zich bij het koor wilde voegen.

De eerste bij landde op de partituur van Henk, een trotse tenor met een voorliefde voor extra hoge noten en honing in zijn thee. Hij keek ernaar alsof het een verkeerd gedrukte noot was.

“Blijf zingen,” siste Van Zangh zonder zijn lippen te bewegen.

Henk knikte, al wist hij niet zeker of dat voor de dirigent was of voor de bij.

Binnen enkele seconden waren het er meer. Een stuk of tien, twintig, misschien wel vijftig bijen begonnen rond het podium te cirkelen. Aangetrokken door de geur van bloeiende lindes... en mogelijk ook door het lichte parfum van aftershave dat enkele koorleden iets te enthousiast hadden aangebracht.

De bassen, normaal onverstoorbaar, begonnen onrustig te schuifelen. Jan, die al twintig jaar de laagste noten produceerde alsof hij persoonlijk verantwoordelijk was voor het fundament van de aarde, probeerde een bij weg te wuiven zonder zijn mond te sluiten. Het resultaat was een soort vibrato dat nog niet eerder in de muziekgeschiedenis was genoteerd.

“Hou de lijn vast!” fluisterde Van Zangh fel.

Maar de lijn had inmiddels vleugels gekregen.

Een bij besloot dat het oor van Kees, een bariton met een indrukwekkende snor, de ideale landingsplaats was. Kees verstijfde. Zijn ogen werden groot, zijn snor trilde lichtjes.

“Niet bewegen,” mompelde hij tegen zichzelf, terwijl hij tegelijkertijd een lange noot moest aanhouden.

Het klonk als een sirene die langzaam leegliep.

In het publiek begon men te gniffelen. Eerst voorzichtig, alsof men niet zeker wist of lachen wel gepast was bij een cultureel evenement. Maar toen een van de tenoren plots een halve toon hoger eindigde omdat hij een bij langs zijn hals voelde kruipen, brak het ijs. Er werd openlijk gelachen.

Van Zangh probeerde de controle te behouden. Hij dirigeerde nu met grotere gebaren, alsof hij de bijen kon wegwuiven met zijn baton. Zijn armen maakten bewegingen die nog het meest leken op een kruising tussen een dirigent en iemand die een onzichtbare zwerm probeert te verjagen.

“Focus!” riep hij, iets minder fluisterend dan bedoeld.

Op dat moment besloot een bijzonder ondernemende bij dat de mond van Piet, een enthousiaste maar licht bijziende bas, een interessante grot was om te verkennen. Piet voelde iets kriebelen op zijn lip, hapte reflexmatig naar adem en—

“BWAAAAH!” klonk het, gevolgd door een abrupt afgebroken noot.

Hij sloeg zijn hand voor zijn mond, sprong een stap naar achteren en keek geschokt om zich heen.

“Hij zit erin!” fluisterde hij paniekerig.

De rest van het koor probeerde door te zingen, maar de concentratie was verdwenen. Het klonk nu als een muzikale puzzel waarvan de stukjes niet helemaal meer pasten. Hier een te vroege inzet, daar een vergeten tekstregel, en overal kleine uitwijkmanoeuvres om bijen te ontwijken.

Het publiek genoot zichtbaar. Mensen wezen, fluisterden, en sommigen haalden zelfs hun telefoon tevoorschijn om dit unieke optreden vast te leggen. Dit was geen gewoon concert meer; dit was een spektakel.

Van Zangh zag dat het zo niet langer kon. Met een dramatisch gebaar liet hij zijn armen zakken. De muziek viel stil, op een enkele verdwaalde noot na die nog even bleef hangen als een laatkomer op een feestje

“Dames en heren,” begon hij, terwijl hij probeerde waardigheid uit te stralen ondanks de bij die op zijn schouder was geland, “wij hebben vandaag een... onverwachte samenwerking met de lokale natuur.”

Gelach steeg op uit het publiek.

“Wij stellen voor een korte pauze in te lassen, zodat zowel koor als... gasten... zich kunnen hergroeperen.”

Het koor liep haastig van het podium, sommigen zwaaiend met hun bladmuziek, anderen met hun handen, en één enkeling die zijn jasje uittrok alsof hij in een actiefilm zat.

Achter de schermen was het chaos. Iemand had een flesje water omgegooid, iemand anders zocht naar een EHBO-doos die niemand ooit eerder nodig had gehad, en Piet zat op een stoel met een zakdoek in zijn mond, overtuigd dat de bij nog ergens binnenin hem zat.

“Het is weg, Piet,” zei Henk geruststellend. “Echt waar.”

“Dat zegt hij nu,” mompelde Piet, “maar straks zing ik en komt er een solo uit die niet van mij is.”

Na een kwartier, en met de hulp van een imker uit het publiek die toevallig aanwezig was (en zichtbaar genoot van zijn moment van roem), keerde de rust terug. De bijen waren vriendelijk verzocht hun eigen concert elders voort te zetten, en het koor verzamelde zich opnieuw.

Dit keer, zonder zoemende begeleiding, klonk het slotstuk mooier dan ooit. Alsof de mannen iets te bewijzen hadden. Alsof ze wilden laten zien dat geen enkele bij, hoe nieuwsgierig ook, hun zangkunst definitief kon verstoren.

Toen de laatste noot wegstierf, volgde een daverend applaus. Niet alleen voor de muziek, maar voor het avontuur, de chaos, en de moed om door te zingen terwijl de natuur letterlijk om je heen zoemt.

Van Zangh boog diep, keek zijn koor aan en glimlachte.

"volgende keer" zei hij droogjes, "repeteren wij ook met insecten"

Burt Ginkie

Agenda

Donderdag	2 juli 2026	De verbinding Spijkenisse Zomeravondconcert olv Arjan Breukhoven	20:00 uur
Donderdag	27 aug. 2026	aanvang seizoen 2026-2027	19:30 uur
Zaterdag	26 sept. 2026	Koorreis naar Nijmegen	09:00 uur
Zaterdag	24 okt. 2026	optreden met Brassband Leger des Heils (90 jaar) in De Verbinding	?
Donderdag	17 dec. 2026	Grote of St. Catharijnekerk in Brielle <i>“Het Randstedelijk Mannenkoor”</i> <i>diverse artiesten</i> <i>Arjan Breukhoven, vleugel en algehele leiding</i>	20:00 uur

Wist U dat...?

Het mannenkoor repeteert op donderdagavond in
De Verbinding, Eikenlaan 2, 3203 BK Spijkenisse.
Er wordt gerepeteerd van 19:30 uur tot 21:45 uur.